

VAR ERVALLAS SOLDATER MED VID NARVA?

Indelta soldater från Ervalla ingick i Västmanlands regemente från regementets första år. Då är det högst sannolikt att de också deltog i slaget vid Narva den 20 november 1700. Men hur var det med regementets deltagande. Var regementet verkligen med? Det kan vara osäkert. Men i varje fall står Narva bland segernamnen på regementets fana. Vi ska återkomma till det.

Det är nu frågan om en av Sveriges mest framgångsrika uppgörelser med ärkefienden Ryssland. Vad fick de vara med om? Det finns flera berättelser där slaget diskuteras från olika utgångspunkter.

Bakgrunden, som den enskilde soldaten väl knappast fick någon kännedom om, var rent handelspolitiskt. Den ryske tsaren Peter ("den store") hade insett att Ryssland måste få kontakt med havet för att kunna exportera sina produkter, framför allt lin och hampa, på egen köl. Svenska besittningar runt Östersjön låg uppenbarligen i vägen. Något måste göras för att Ryssland skulle nå ut till Östersjön.

Patkul hade som rådgivare till August den starke i Sachsen gjort upp planerna hur detta skulle gå till. (Detta skulle senare kosta honom livet, det var f.ö. sista gången någon avrättades genom rådbräkning, det mest brutala av alla sätt att ta livet av folk).

En koalition skulle bildas mellan Danmark, Ryssland och Polen. Sverige var krigsbytet och skulle delas mellan de tre. Det finns viss likhet med Molotov-Ribbentropakten 1939 som man ser. Peter skulle få tillträde till Östersjön genom att lägga beslag på de tidigare ryska städerna Narva och Dorpat.

Riskkalkylen måste ha varit i det närmaste obefintlig. Tsaren trodde sig lätt kunna göra upp med det farligaste som fanns vid den här tiden: den svenska indelta armén.

Den ryska armén som började sina erövringar vid Narva omfattade 40 000 män. Karl XII förfogade över 10 000. Ledningen för den ryska armén visade sig alltför oerfaren. Soldaterna var illa rustade och odisciplinerade och flydde i massor. Slaget slutade i en katastrof för ryssarna. Tsaren lämnade sin armé i sticket när han insåg vad som höll på att hända. Men han lärde sig av sina misstag. Nästa möte med svenskarna skulle sluta bättre för ryssarna.

Fältslag förr var fruktansvärda upplevelser för alla som deltog. Ingen som var med vid Narva har lämnat någon beskrivning. Men det finns andra som redovisat händelseförloppet på slagfälten före

kulsprutor innan man ännu hade tänkt tanken att organisera någon form av krigssjukvård. Vid Narva torde nog ingen sådan funnits. Kanske marketenterskorna försökte hjälpa till. Från slaget vid Solferino 1859 finns en skakande skildring av Henri Dunant, Röda Korsets skapare

"På ett ställe står striden man mot man som trampar varandra under fötterna, dödar stående på blodiga lik, slår ihjäl med bösskolven, krossar skallar, skär upp magar med sabel eller med bajonetten. Det ges ingen pardon. De sårade försvarar sig till det yttersta."

Vi slutar citatet där, det räcker för att förstå vad den skilde soldaten tvingades vara med om. Men ärorikt ansågs det vara...

Vi Narva under några timmar i november förlorade ryssarna 8000 i döda och sårade, svenskarna förlorade 2000.

Men hur var det med Västmanlands regemente? Var regementet verkligen med vid Narva? Det finns uppgifter att regementet under överste Sparre sölade på vägen till Narva. Han lär verkligen ha kommit försent med sina bussar och fått snubbor av Karl XII.

Så när allt kommer omkring kanske Ervallas soldater slapp delta i det berömda slaget. Och överlevde åtminstone den här gången.